

Fot. P. Pierściński

Znakomity przyrodnik z zamiłowaniem, inżynier projektant zieleni z wykształcenia, wszechstronnie zasłużony dla Ziemi Kieleckiej znawca i miłośnik naturalnego środowiska życia człowieka, inicjator rozwoju ruchu artystycznej fotografii w Ostrowcu Świętokrzyskim, wszechstronnie uzdolniony twórca, rysownik, malarz, korzenioplastyk, pamiętnikarz. Wreszcie nestor ostrowieckich fotografików.

Stanisław SUDNIK urodził się 4. 12. 1921 r. w Zochcinie powiat Opatów. Uczęszczał do Gimnazjum J. Chreptowicza w Ostrowcu Świętokrzyskim, a po jego ukończeniu rozpoczął studia w Wyższej Szkole Rolniczej w Poznaniu. Wielokrotnie wspomina okres studiów, nauczycieli akademickich - profesorów światowej sławy oraz twórczą atmosferę panującą na poznańskiej uczelni. Ukończył WSR z dyplomem inżyniera projektanta zieleni. Powrócił do rodzinnego miasta.

Wyrastał, kształtował psychikę i męźniał na pagórach ostrowieckich. Klimatem tego niezrównanego krajobrazu nasycił wszystko, co w jego życiu miało wartość. Czerpał siły z gleby urodzajnej, z poletek rozłożonych nad brzegami rzeki Kamiennej, wypełnionej bujną roślinnością i drzewami. I sam, jak te rośliny, czerpał soki z tej ZIEMI. Tu urodzony, związany z Miastem i z Regionem, im pozostał i nadal pozostaje wierny. I spłaca dług swojej ZIEMI. ZIEMI, która go ukształtowała, przekazuje własne umiejętności, talent i uczucia.

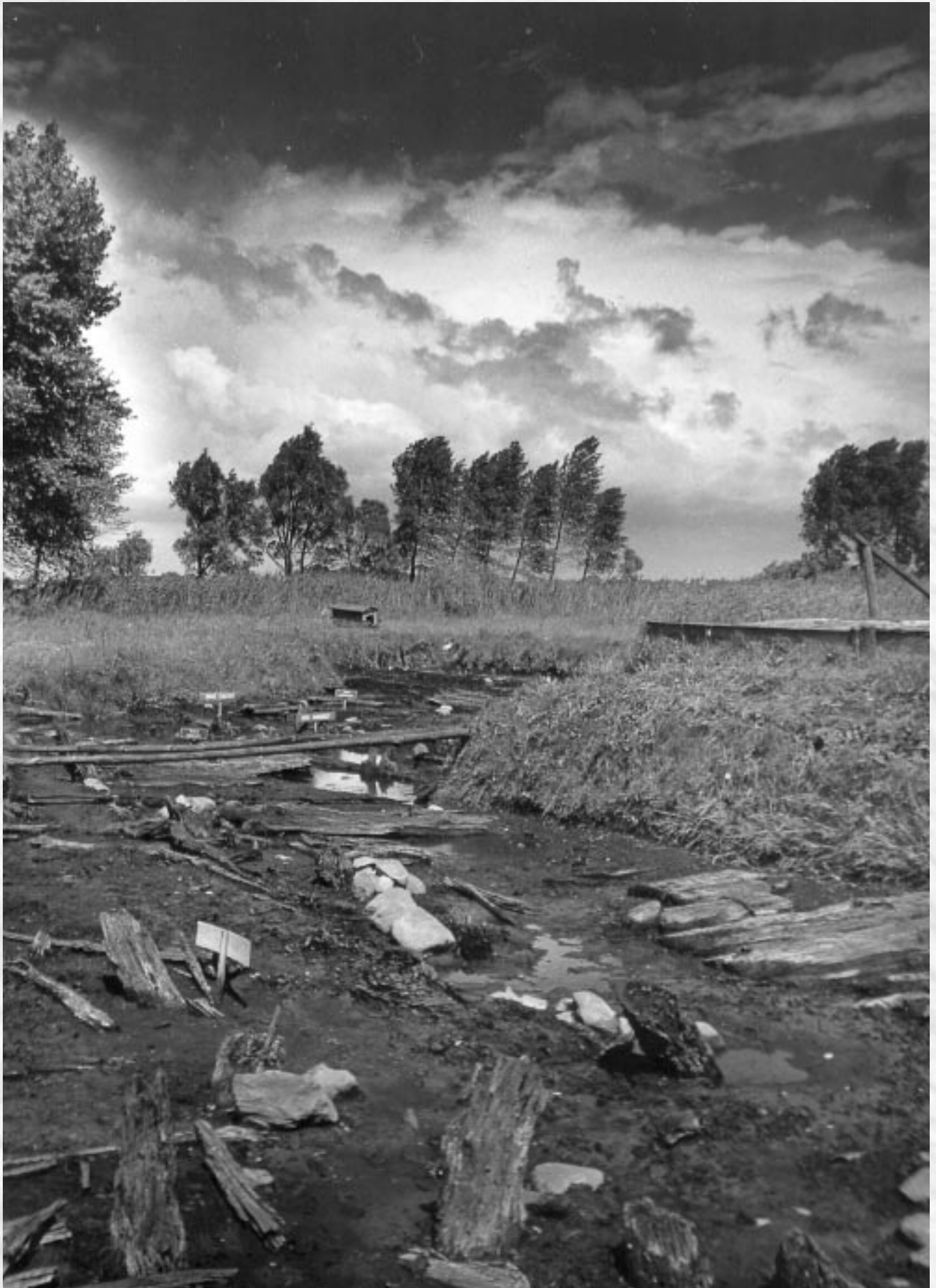
W 1959 roku podjął pracę w Zakładzie Obsługi Zieleni w Ostrowcu Świętokrzyskim, na stanowisku kierowniczym. Na tym stanowisku pracował do 1968 r. Jego zasługą jest zaprojektowanie i zrealizowanie terenów zielonych

SUDNIK nad Kamienną

w Ostrowcu Św. (za co otrzymał między innymi Nagrodę Ministra Gospodarki Komunalnej). Już wkrótce po objęciu pracy projektanta zieleni rozwinął działalność na terenie całego województwa kieleckiego. Od 1968 r. rencista. W latach pięćdziesiątych był najlepszym znawcą problematyki terenów zielonych w województwie, należał również do czołówki krajowej projektantów zieleni. W pełni sprawdził się na tej płaszczyźnie. Wykazał szczególne uzdolnienia i inwencję, zorganizował od podstaw służbę ochrony i tworzenia zielonych płuc miasta. U podstaw tego zawodowego sukcesu leżała umiejętność wczuwania się w zasady ekologii oraz projektowania terenów zielonych w formie tworzenia obszarów biologicznych wzajemnie sprzyjających sobie.

Równoległe do pracy zawodowej i niejako na marginesie osiągniętych w niej sukcesów, Stanisław Sudnik rozwija twórczość artystyczną w wielu dziedzinach i uprawia różne dyscypliny twórcze (w nieprofesjonalnej formie). Zachęcony bezpośrednim przykładem wyniesionym z domu rodzinnego, rysuje, maluje, rzeźbi (korzenioplastyka). Należy do Związku Korzenioplastyków w Warszawie, uczestniczy w wystawach, sam zorganizował w 1970 r. dużą wystawę (rzeźby i fotografie) w Ostrowcu Św. Przed laty rozpoczął redakcję dziennika i nadal do dziś kontynuuje zapisy pamiętnikarskie. „Dla przyszłych pokoleń” - jak mawia.

Jednakże najważniejszym, a z czasem wiodącym i najistotniejszym osiągnięciem Pana Stanisława stała się Jego twórczość fotograficzna. Fotografiię poznał przed II wojną światową, jednakże dopiero w 1946 roku rozpoczął wykonywanie fotograficznej dokumentacji przemian hutniczego miasta. W pełni świadomie używa aparatu fotograficznego do kreowania własnej twórczości od 1952 roku, to jest od czasu powstania Świętokrzyskiego Towarzystwa Fotograficznego w Ostrowcu Świętokrzyskim. Jeden ze współorganizatorów ŚTF, od jego powstania do 1969 r. pełni nieprzerwanie funkcję Prezesa. W tych latach Towarzystwo działało prężnie i osiągało sukcesy zauważone w skali kraju. W ciągu roku organizowano od 4 do 5 interesujących wystaw fotograficznych. W pamięci ostrowiaków pozostały Wystawy Doroczne ŚTF oraz wystawy zaproszonych twórców (wydarzeniem artystycznym dużej miary była wystawa Edwarda Hartwiga), wymiana artystyczna z czechosłowackim Pilzнем oraz udane wystawy tematyczne (jak na przykład „Ziemie Zachodnie i Północne” – 1960 r.) i wiele innych wystaw i imprez. W 1979 r. S. Sudnik reaktywował działalność ŚTF w Ostrowcu Św., przyjął funkcję Komisarza Ogólnopolskiej Wystawy Fotograficznej pn. „Staropolskie Zagłębie Przemysłowe”, jednakże decyzja ta nie przyniosła spodziewanego rozwoju fotografii ostrowieckiej.

Biskupin

Krzyżtopór. Zamek w Ujeździe (1971).

Tatry. Sztemca.

Członek artystycznej „GRUPY 10”, działającej na terenie Ostrowca i skupiającej artystów różnych specjalności (od powstania Grupy w 1975 r. pełnił funkcję wiceprezesa). W latach 1976 – 1978 jest członkiem grupy artystycznej „GRUPY 10 x 10”, działającej przy Kieleckiej Delegaturze Związku Polskich Artystów Fotografików. Pan Stanisław uczestniczył we wszystkich akcjach artystycznych grupy młodych fotografów kieleckich. Udział we wspólnym fotografowaniu zaowocował w przyszłości decyzją S. Sudnika podjęcia starań o członkostwo ZPAF. Po kilku latach funkcjonowania „Grupy 10” w Ostrowcu, pracujący w niej fotografowie (Stanisław Sudnik, Aleksander Salij, Edmund Dolecki, Jerzy Soiński i Andrzej Łada) uznali, że lepsze warunki rozwoju otrzymają w grupie fotograficznej. Powstała „Grupa V”, która wniosła kolejne przyspieszenie do fotografii ostrowieckiej. Ukoronowaniem drogi fotograficznej Stanisława Sudnika był fakt podjęcia przygotowań, kandydowania, a w rezultacie uzyskania członkostwa ZPAF (1983 r.). Fakt ten w sposób realny, ale również symboliczny, przyczynił się do wspaniałego rozwoju fotografii w Mieście Ostrowcu, w mieście, w którym z uporem i z samozaparciem, konsekwentnie przez lata pozostający w cieniu, pomijani i zapomniani, pracowali ludzie - artyści w rodzaju Pana Stanisława. Nie można zapominać, że w obecnym kształcie sztuki fotograficznej w Ostrowcu Świętokrzyskim, ma swój skromny udział Stanisław Sudnik.

Stanisław Sudnik dużo fotografował. W tej właśnie pasji najpełniej wyzwoliły się predyspozycje artysty i zarazem przyrodnika. Fotografia w sposób najbardziej pełny zrealizowała dążenia twórcy do przekazania swojego zauroczenia światem przyrody. Artysta najchętniej przebywa na terenie

Gór Świętokrzyskich oraz w dolinie rzeki Kamiennej, z którymi czuje się związany emocjami oraz całym artystycznym życiem. Od 1946 r. systematycznie dokumentuje przemiany hutniczego miasta. Kocha własny region Działając z pozycji klasycznego krajoznawcy, dokumentuje wygląd swojego najbliższego otoczenia. Pan Stanisław kocha również całą Polskę i cały świat. W miarę możliwości (i stanu zdrowia) uczestniczył w plenerach fotograficznych (Góry Świętokrzyskie, Bieszczady) oraz organizował własne wyprawy artystyczne. Najczęściej zwiedzał okolice Nowego Sącza i Beskid Niski. Doskonałą bazę wypadową oraz funkcję przewodnika po krainie temkowskich cerkiewek pełnił jego brat (mieszkaniec Nowego Sącza). Pan Stanisław zwiedza również obce kraje. Przy okazji odwiedzin u dzieci i wnuków zwiedził i sfotografował na przykład Holandię oraz Francję (Paryż). Zawsze jednak wracał do swojej ziemi, bowiem „piękno jest wszędzie, lecz jawi się w miłowaniu” (Emil Male). Z plenerów artystycznych oraz z indywidualnych wycieczek w świętokrzyskie plenery powstawały dzieła fotograficzne, którymi Pan Stanisław dzieli się z innymi. Aktywny uczestnik ruchu wystawienniczego brał udział w ponad 100 wystawach fotograficznych w kraju i zagranicą (między innymi „Krajobraz Polski” – Francuskie Muzeum Fotografii, Bievres k/Paryża 1982, a ponadto NRD, Holandia, Czechosłowacja). Nie można pominąć udziału ostrowieckiego artysty w wielu wystawach **kieleckiej szkoły krajobrazu** w kraju i zagranicą. Otrzymywał liczne dowody uznania, nagrody, wyróżnienia, dyplomy. Między innymi uzyskał I Nagrodę na „VII Dorocznej Wystawie ŚTF w Ostrowcu Świętokrzyskim w 1962 r. Ponadto prawie w każdym roku

twórca prezentował wystawy indywidualne (Ostrowiec Świętokrzyski, Kielce oraz inne miasta w kraju).

Po powrocie ze studiów do rodzinnego miasta Stanisław Sudnik włączył się w służbę społeczną i zajął się organizacją życia artystycznego w Ostrowcu Świętokrzyskim. Już w 1938 r. należał do Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (od 1950 r. Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze), uczestniczył w pracy Zarządu Oddziału Ostrowieckiego, za działalność otrzymał Złotą Odznakę PTTK. Od dnia powstania Oddziału Ostrowieckiego Ligi Ochrony Przyrody jest jej członkiem i działaczem. Był współzałożycielem Towarzystwa Miłośników Ostrowca Świętokrzyskiego, w którym przez lata sprawował funkcję Członka Zarządu. Współorganizował w 1952 r. Świętokrzyskie Towarzystwo Fotograficzne. Szczególnie zasłużył się ostrowieckiej fotografii. Inicjator ruchu fotograficznego w mieście, skupił środowisko, przez wiele lat mu przewodził, odcisnął na nim piętno własnych przekonań artystycznych.

Postawa artystyczna Stanisława Sudnika kształtowała się pod wpływem wzorów kieleckiej szkoły krajobrazu. Pan Stanisław zaprzyjaźnił się z kieleckimi fotografami, nic więc dziwnego, że z czasem uległ ich wpływowi, a nawet przyłączył się do nurtu „Kieleckiej Szkoły Krajobrazu”, z powodzeniem nawiązując do jej estetyki. Zachował jednak odrębność własnej wizji artystycznej. Swoje tematy czerpał z przebogatej przyrody świętokrzyskiej. W zwierciadle fotografii najpełniej przejawiały się uczucia artysty do świata przyrody. Ambicją ostrowieckiego twórcy jest potrzeba tworzenia i eksponowania stale nowych prac

Pan Stanisław opracował liczne cykle prac nowych. Zaliczam do nich między innymi indywidualną wystawę fotografii pn. „Formy dramatu” (Galeria Fotografii, Kielce 1988), która ukazuje swoiste dramaty drzew ścinanych piłą mechaniczną. Artysta tak wypowiedział własne przeżycia związane z tym artystycznym przesłaniem: „Drzewo dla mnie jest nie tylko ozdobą czy materialnym dobrodziejstwem, lecz żywym organizmem, który czuje, przeżywa, cieszy się słońcem i ulewą, dogorywa..., umiera... A gdy czyni to zgodnie z odwiecznym prawem natury, gdy spotyka go kres ludzkiemu podobny, godzę się ze skrucą bezsilny zdeterminowany siłami, których nawet bezkresny kosmos nie jest w stanie oprzeć, (...) Chcę w owych strukturach pni, jak z dłoni odczytać chwile chwały moich ukochanych, a padłych pod toporem druhów (w: katalog wystawy). Dramat drzew przedstawiony został w fotografii czarno – białej.

Nowy etap pracy artysty otworzyła fotografia barwna, stała się ona klamrą spinającą światłoczułą sztukę artysty (czarno – biała z barwną). Znakomicie wzmocniła ona ekspresję fotogramów, podkreśliła walory dokumentacyjne fotografii, wytworzyła klimat oraz wzmocniła temperaturę uczuciową dzieł. W tym nowym doświadczeniu artysta jest znowu na pierwszej linii, pozostał wierny sobie, wierny własnej drodze twórczej. Przejawia związki z tradycją, którą uzupełnia własnymi przeżyciami i przemyśleniami. Fotografia barwna to ten sam krąg tematów, zbliżona perspektywa, a nawet bliźniaczy klimat dzieł. A jednak artysta proponuje nowy, odmienny od dotychczasowego sposób narracji, „maluje barwą”, uwypukla subtelności światłocienia. Naczelnym dążeniem nadal pozostaje chęć podzielenia się z widzem

własnymi „odkryciami” i „wynalazkami”. Nadal artysta jest popularyzatorem i ambasadorem piękna pejzażu rzeki Kamiennej, której wody popularyzuje na świecie. O wodzie sfotografowanej przez Stanisława Sudnika pięknie napisał prof. Ryszard Osadczy: „Stanisław Sudnik ze swoją wrażliwością o urzekającym pięknie natury może opowiadać godzinami, co potwierdza fotografia ruchu wody w zderzeniu z naturalnymi przeszkodami. Czyni to z takim wyczuciem chwili, niemal zatrzymuje tę chwilę, tworzy jedność wzbogaconą profesjonalizmem warsztatu” („Słowo o uczestnikach VIII Międzynarodowego Pleneru Fotograficznego ART. EKO'95”, Wydawca: Częstochowa 29. 09. 1995).

Znakomity wpływ na rozwój artysty wywarły przyjaźnie z wybitnymi artystami. Stanisław kocha świat i ludzi. Obok twórców kieleckiej szkoły krajobrazu nawiązał subtelne przyjaźnie z artystą malarzem Czesławem Waszko (samotnik z Solca nad Wisłą) oraz z mistrzem i nestorem polskich fotografików Edwardem Hartwigiem (z Warszawy). Liczne spotkania, dyskusje i wspólne wyprawy w teren znakomicie ukształtowały zainteresowania i przekonania estetyczne ostrowieckiego fotografa. Pan Stanisław przyłączył się do grona kieleckiej szkoły krajobrazu i z powodzeniem wykorzystywał jej estetykę, lecz zachował przy tym własny, „romantyczny” styl pracy, w pełni adekwatny do artystycznej wizji stworzenia wizji bajkowej krainy nad Kamienną i Wiśliną. „Bezkrwawy łowca motywów”, jak go niekiedy nazywano, czaruje odbiorców swoimi prostymi i jakże prawdziwymi obserwacjami przyrody.

Artysta jest obecny od ponad 50 lat w regionie świętokrzyskim, w kulturze Ostrowca Świętokrzyskiego i w fotografii polskiej. Jego szarmancki sposób bycia i liczne przyjaźnie sprawiają, że jest ogólnie lubiany, znany i ceniony. Żadne przedsięwzięcie kulturalne nie może odbyć się bez udziału Stanisława Sudnika. Popularność artysty w Ostrowcu „wynika z ambicji i z pracy artysty oraz wiąże się ze stylem życia, którym może on zaimponować” (Wojciech Kotasiak, 1976). Na popularność i przyjaźń artysta w pełni zasłużył. Jego dom przy ulicy Polnej 44 (z ogrodem – oazą w betonowej strukturze miasta) jest otwarty dla wszystkich: dla maluczkich i dla znakomitości ze świata kultury. Nikomu nie odmawia uwagi, dzieli się rozmową, radzi, pata, odpowiada, a wreszcie przekazuje doświadczenia długiego i owocnego życia. Jest uczynny, koleżeński i skromny. Skromnością człowieka, który robi coś, co mu w pełni odpowiada, co mu sprawia satysfakcję i radość, pragnie się nią bezinteresownie i szczerze dzielić z innymi (Jerzy Daniel).

Za swoją twórczość fotograficzną oraz za społeczną aktywność organizacyjną Stanisław Sudnik otrzymał między innymi: Złoty Krzyż Zasługi, Odznaka „Zasłużony Działacz Kultury”, Medal 1000 – Lecia Państwa Polskiego, Nagroda Ministra Gospodarki Komunalnej za urządzenie zieleni Ostrowca Świętokrzyskiego, Dyplom Honorowy Federacji Amatorskich Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce, Dyplom Jana Bułhaka za wysoki poziom prac fotograficznych, Medal 40 – Lecia ZPAF oraz Medal Okręgu Świętokrzyskiego ZPAF. Prace fotograficzne artysty trafiły między innymi do zbiorów: Muzeum Narodowe – Kielce, Muzeum Kultury Leśnej – Gołuchów, Okręg Świętokrzyski ZPAF – Kielce, BWA Kielce, oraz do kolekcji prywatnych w kraju i za granicą.

Zimowy szpaler (1987).

Stanisław Sudnik wprowadzał do swojego środowiska twórczy ferment intelektualny. Następne pokolenie zrealizowało te uświadomione i te nieświadomione projekty. Fotografia w Ostrowcu Świętokrzyskim osiągnęła znakomity poziom, a kolejne manifestacje środowiska potwierdzają wysoką pozycję Ostrowca w ścisłej czołówce środowisk fotograficznych w naszym kraju. Z mocą należy podkreślić, że ostrowiccy są w pełni przygotowani do samodzielnego funkcjonowania. Z wiarą i nadzieją oczekuję na utrzymanie tej pozycji oraz na dalszy „rozkwit twórczości fotograficznej w grodzie nad Kamienną” (cytat z autorskiego tekstu wstępu do katalogu wystawy „Grupa Pięciu”, Ostrowiec Świętokrzyski 1984)

Paweł Pierściński

zdjęcia: S. Sudnik

Bibliografia

1. Katalogi wystaw fotografii ostrowieckiej – od 1952 r.
2. K. Żak. „Fotografia Stanisława Sudnika” – Gazeta Ostrowiecka, wrzesień 1979 r.
3. Katalog wystawy fotograficznej „Stanisław Sudnik. Krajobrazy znad Kamiennej” – Galeria Fotografii ZPAF, Kielce, lipiec 1979
4. Wojciech Kotasiak. Pan Staszek” – Przemiany, Kielce 1979 nr 12
5. Album fotograficzny (praca zbiorowa) „Kieleckie krajobrazy”, Kraków 1983
6. Katalog wystawy fotograficznej pn. „Grupa Pięciu. Bieszczady’83”, Ostrowiec Świętokrzyski, marzec 1984
7. Katalog wystawy historyczno – problemowej pn. „Polska Fotografia Krajobrazowa 1944 – 1984” – Galeria BWA Kielce 1985
8. Katalogi wystaw Okręgu Świętokrzyskiego ZPAF – od 1983
9. Katalog indywidualnej wystawy fotografii „Stanisław Sudnik. Formy dramatu” – Galeria Fotografii ZPAF, Kielce, maj 1988
10. Katalog problemowej wystawy fotograficznej „Krajobrazy świata w fotografii polskich podróżników” – Galeria Zachęta, Warszawa 1987
11. Stanisław Sudnik „Galeria. Cerkiewki Stanisława Sudnika” Plotkarka, Kielce 1988 nr. 7
12. Ryszard Osadczy „Plenerowe impresje” – Częstochowa 1995
13. Katalog wystawy fotograficznej z okazji jubileuszu 50 – lecia pracy twórczej „Stanisław Sudnik. Retrospektywna wystawa fotografii” – Miejski Ośrodek Kultury, Ostrowiec Świętokrzyski 1996
14. Katalog wystawy fotograficznej „Stanisław Sudnik. Ostrowieckie pejzaże” – Muzeum Historyczno – Archeologiczne, Ostrowiec Św. 1996
15. Album fotograficzny „Ostrowiec Świętokrzyski” – Ostrowiec Św. 1996
16. Album „Fotografia – Sztuka Ziemi Kieleckiej” – Kielce 1997
17. Katalog „Stanisław Sudnik. Fotografie z lat 1950 – 1996” – Galeria Fotografii Ratusz, Zamość 1997
18. Katalog „Stanisław Sudnik. Fotografia” – Galeria BWA, Ostrowiec Św. 2001
19. Almanach „Kielecka Szkoła Krajobrazu” – Kielce 2002
20. A. Żak. „Mój zielony Ostrowiec” – Gazeta Ostrowiecka, 11.09.2006
21. Praca zbiorowa „Słownik Biograficzny Fotografów Polskich” (w przygotowaniu)